

Miejsca pamięci Armii Krajowej – Świątowego Związku Żołnierzy AK Koła Chełm (4)

Jan Paszkiewicz

Pomnik Żołnierzy Armii Krajowej: 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty oraz Inspektoratu Chełmskiego i 7. Pułku Piechoty Legionów – Chełm, tzw. Kopiec Kościuszki w Parku Miejskim przy al. Armii Krajowej/ul. Lubelskiej (w 50-lecie Akcji „Burza” – 1994 r.).

Obiekt ten, stanowiący niewątpliwie jedną z wizytówek i atrakcji turystycznych Chełma, jest – o czym dość powszechnie niestety się zapomina (z racji nagminnego stosowania połowicznej jego nazwy przez lokalne media) – owocem wspólnej inicjatywy chełmskiego środowiska 27. WDP Okręgu „Wołyń” z/s w Warszawie i przynależnego do Okręgu „Lublin” Koła Chełm ŚZŻAK. Inskrypcja w prawej części „podwójnej” tablicy, usytuowanej u stóp monumentu, upamiętnia strukturę Inspektoratu Rejonowego „Chełm” z inspektorem mjr. Władysławem L. Zalewskim ps. „Leśnik” i dowódcą zgrupowania oddziałów partyzanckich odtwarzanego w ramach Akcji „Burza” 7 pp Leg. (OP 7) kpt. Franciszkiem Jarockim ps. „Jadźwing” oraz dowódcami podlegających mu oddziałów (batalionów): „Sędzimira” – por. Zygmunta Szumowskiego w obwodzie chełmskim (OP 7/I), „Zręba” – por. Jana Małka w obw. krasnostawskim (OP 7/II) i „Jaremy” – kpt. Bolesława Flisiuka w obw. włodawskim (OP 7/III). Z tyłu obiektu (w górnej części, z prawej strony) widnieje emblemat Znak Pułkowego 7 pp Leg. (stacjonowany był przed wojną w Chełmie), uzupełnionego o litery „AK” i Kotwicę AK-owską oraz daty „1939” i „1945” na ramionach jego krzyża.

7 stycznia 1991 r. ustalony został komitet budowy pomnika z Prezesem Zarządu Środowiska Żołnierzy 27. WDPK w Chełmie Tade-

uszem Perszem na czele oraz W. Fałkowskim i K. Prożogo z ramienia Koła Chełm, którego Zarząd jeszcze w tym samym roku wyasygnował na ów szczytny cel kwotę 4 mln zł ze składek członkowskich. Ostatecznie w Społecznym Komitecie Budowy Pomnika Żołnierzy Armii Krajowej znaleźli się: Przewodniczący T. Persz, Prezes Zarządu Koła Chełm S. Milaszkiewicz, Jan Łabędzki z ramienia ŚŻ 27. WSPAK i Sekretarz Janusz Łuczkowski. Monument odsłonięty został w trakcie trzydniowych uroczystości 17 września 1994 r.

25 lutego 2011 r. monument został beżmyślnie pomalowany farbą przez 2. nastolatków i wymagał doraźnej renowacji. Ten chulikański wybryk, w istocie akt wandalizmu, wskazywał już wówczas na konieczność całodobowego monitoringu obiektu wraz z jego otoczeniem. W piśmie z dnia 11 kwietnia 2012 r. na adres Agaty Fisz, Prezydent Miasta Chełm, Zarząd Koła zwrócił już uwagę na nagłą potrzebę rewitalizacji pomnika sugerując (...) *by fachowo oczyścić cały monument, odświeżyć w górnej (poprzecznej) części napis główny od strony wschodniej i emblematy w formie płaskorzeźb po obu stronach wraz z tłem, uczytelnić zatarte w pewnej mierze napisy na podwójnej tablicy u stóp pomnika (od wschodu) i bocznej (od północy) oraz pomalować na nowo zasadniczą część pylonu w formie graniastostupa wokół farbą lepszej jakości, odporną na różnicowane porami roku warunki*

atmosferyczne, w kolorze co najmniej zbliżonym do pierwowzoru.

Zaproponował też (...) ustawienie u zbiegu al. Armii Krajowej i ścieżki rowerowej tablicy informacyjnej o tym obiekcie krajoznawczym jako miejscu pamięci narodowej (sic!) o rzetelnej merytorycznie treści – adekwatnie do jego opisu w publikacji książkowej Komisji Krajoznawczej Oddziału PTT-K im. Kazimierza Janczykowskiego w Chełmie pt. „Pomniki i tablice pamiątkowe Chełma” z tekstem Zbigniewa Lubaszewskiego (Wydawnictwo TAWA, Chełm 2009, Pomniki Chełma – pozycja 23., s. 23-24) [II wydanie w przygotowaniu!]. W odpowiedzi z dnia 9 maja ub.r. sygnowanej podpisem p.o. Dyrektora Józefa Kendzierawskiego, Zastępcy Dyrektora Wydziału Infrastruktury Komunalnej Urzędu Miasta Chełm, uzyskano informację (...) że *Urząd Miasta Chełm* przygotował i złożył do Urzędu Marszałkowskiego

Województwa Lubelskiego wniosek o dofinansowanie projektu pn. „Ocalić od zapomnienia – historia Chełma na szlakach turystycznych” realizowanego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2007-2013, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej. Przedmiotem planowanej w ramach projektu inwestycji jest oznakowanie i wytyczenie tematycznych szlaków turystycznych eksponujących bogatą tradycję miasta, umożliwiającą poznanie Chełma w trakcie wycieczek pieszych i rowerowych. Uzupelnieniem powyższych prac będzie także Rewitalizacja Parku Miejskiego będącego początkiem projektowanych ww. szlaków, m.in. wykonana zostanie iluminacja pomnika AK oraz postawionych zostanie 10 tablic informacyjnych i 20 tablic dydaktycznych. Oby tak zdążyć przynajmniej na 20. rocznicę odsłonięcia!

Pomnik Żołnierzy Armii Krajowej: 27. Wołyńskiej Dywizji Piechoty oraz Inspektoratu Chełmskiego i 7. Pułku Piechoty Legionów – Chełm, tzw. Kopiec Kościuszki w Parku Miejskim przy al. Armii Krajowej/ul. Lubelskiej (w 50-lecie Akcji „Burza” – 1994 r.).